

Zadeva T-62/02

Union Pigments AS proti Komisiji Evropskih skupnosti

„Konkurenca – Člen 81 ES – Omejevalni sporazum – Trg cinkovega fosfata –
Globa – Člen 15(2) Uredbe št. 17 – Teža in trajanje kršitve –
Načeli sorazmernosti in enakega obravnavanja –
Ničnostna tožba“

Sodba Sodišča prve stopnje (peti senat) z dne 29. novembra 2005 II - 5066

Povzetek sodbe

1. *Konkurenca – Omejevalni sporazumi – Sporazumi med podjetji – Dokaz kršitve in njenega trajanja, ki ga mora predložiti Komisija – Podjetje, ki se je začasno umaknilo iz omejevalnega sporazuma, zato da bi ga izrabilo za svojo korist – Umik brez učinka (člen 81(1) ES)*

2. *Konkurenca – Omejevalni sporazumi – Sporazumi med podjetji – Sodelovanje pod domnevnimi pritiski – Okoliščina, ki ne predstavlja utemeljitve za podjetje, ki ni uporabilo možnosti naznanitve pri pristojnih organih*
(člen 81(1) ES; Uredba Sveta št. 17, člen 3)

3. *Konkurenca – Omejevalni sporazumi – Odgovornost podjetja – Odgovornost zaradi ravnanj drugih podjetij v okviru iste kršitve – Dopustnost – Merila*
(člen 81(1) ES)

4. *Konkurenca – Globe – Znesek – Določitev – Merila – Teža kršitev – Olajševalne okoliščine – Odprava kršitve po intervencijah Komisije – Presoja od primera do primera*
(Uredba Sveta št. 17, člen 15(2))

5. *Konkurenca – Globe – Znesek – Določitev – Merila – Teža kršitev – Upoštevanje učinkov celotne kršitve*
(Uredba Sveta št. 17, člen 15(2); Smernice Komisije 98/C 9/03, točka 1A)

6. *Konkurenca – Globe – Znesek – Določitev – Merila – Teža kršitev – Načelo individualizacije sankcij – Uporaba za upoštevanje olajševalnih ali obteževalnih okoliščin*
(Uredba Sveta št. 17, člen 15)

7. *Konkurenca – Globe – Znesek – Določitev – Merila – Teža kršitev – Olajševalne okoliščine – Podjetje, ki ima pasivno vlogo ali vlogo sledenja vodji*
(Uredba Sveta št. 17, člen 15; Smernice Komisije 98/C 9/03, točki 2 in 3)

8. *Konkurenca – Globe – Znesek – Določitev – Merila – Teža kršitev – Olajševalne okoliščine – Ravnanje, ki odstopa od tistega, ki je bilo dogovorjeno v okviru omejevalnega sporazuma – Presoja*
(Uredba Sveta št. 17, člen 15)

9. *Konkurenca – Globe – Znesek – Določitev – Merjenje dejanske zmožnosti povzročiti škodo na zadevnem trgu – Upoštevnost tržnih deležev zadevnega podjetja*
(Uredba Sveta št. 17, člen 15(2))
10. *Konkurenca – Globe – Znesek – Določitev – Razdelitev zadevnih podjetij v skupine, ki imajo poseben, a enak izhodiščni znesek – Pogoji*
(Uredba Sveta št. 17, člen 15(2))
11. *Konkurenca – Globe – Znesek – Določitev – Nujnost upoštevanja prometa zadevnih podjetij in zagotovitve sorazmernosti glob s prometom – Neobstoj*
(Uredba Sveta št. 17, člen 15(2))
12. *Konkurenca – Globe – Znesek – Omejitev, določena v členu 15(2) Uredbe št. 17 – Načini uporabe*
(Uredba Sveta št. 17, člen 15(2))
13. *Konkurenca – Globe – Znesek – Določitev – Merila – Odvračilni učinek tako glede podjetja, ki je storilo kršitev, kot do tretjih – Uporaba simbolične globe glede na namen zadevnega podjetja, da se podredi pravilom o konkurenci, pred sprejetjem odločbe, ki ga sankcionira – Izključitev*
(člena 81(1) ES in 82 ES ; Uredba Sveta št. 17, člen 15(2))
14. *Konkurenca – Globe – Znesek – Določitev – Merila – Obveznost upoštevanja finančnega položaja zadevnega podjetja – Neobstoj – Dejanska plačilna sposobnost podjetja v posebnem socialnem okviru – Upoštevanje – Določitev globe v znesku, ki povzroči stečaj ali likvidacijo zadevnega podjetja zaradi globe – Neobstoj načelne prepovedi*
(Uredba Sveta št. 17, člen 15; Smernice Komisije 98/C 9/03, točka 5(b))

1. V okviru izvajanja člena 81(1) ES je Komisija tista, ki mora dokazati ne samo obstoj omejevalnega sporazuma, ampak tudi njegovo trajanje.

V zvezi s tem je pri podjetju, ki se je začasno umaknilo iz omejevalnega sporazuma, mogoče sklepati na njegovo sodelovanje brez dejanske prekinitve,

ker se ni dokončno umaknilo zato, da bi omejevalni sporazum naznanilo Komisiji ali da bi na zadevnem trgu ponovno delovalo na lojalen in neodvisen konkurenčni način, temveč je, nasprotno, poizkušalo svoj domnevni umik uporabiti za to, da bi bolje izrabilo omejevalni sporazum v svojo korist.

lahko v okviru te kršitve za celotno obdobje udeležbe pri omenjeni kršitvi odgovorno tudi za ravnanja drugih podjetij, če se ugotovi, da je zadevno podjetje zanje vedelo oziroma bi jih razumno moralo predvideti in je bilo pripravljeno sprejeti tveganje.

(Glej točke 36, 38 in 42.)

2. Podjetje, ki z drugimi sodeluje pri protikonkurenčnih dejanjih, se ne more sklicevati na dejstvo, da je pri njih sodelovalo zaradi pritiskov drugih udeležencev, ker lahko pritiske, ki so se izvajali nad njim, naznani pristojnim organom in na podlagi člena 3 Uredbe št. 17 pri Komisiji vložijo pritožbo, namesto da sodeluje pri obravnavanih dejanjih.

(Glej točko 87.)

(Glej točko 63.)

3. Podjetje, ki je bilo s svojim ravnanjem udeleženo pri večkratni kršitvi pravil Skupnosti o konkurenci, zajetih z opredelitvijo – s sporazumom ali usklajenim ravnanjem s protikonkurenčnim ciljem v smislu člena 81(1) ES – in ki pripomore k temu, da je kršitev storjena v celoti, je
4. Točka 3, tretja alineja, Smernic o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in členom 65(5) Pogodbe ESPJ, ki jih je sprejela Komisija, določa zmanjšanje osnovnega zneska v primeru prenehanja kršitve ob prvih intervencijah Komisije (zlasti preiskavah). Vendar od Komisije ni mogoče zahtevati, da prenehanje kršitve na splošno obravnava kot olajševalno okoliščino. Reakcijo podjetja na uvedbo preiskave njegovih dejavnosti je

mogoče presoditi samo ob upoštevanju posebnih okoliščin primera.

glob, kadar je več podjetij kršilo pravila Skupnosti o konkurenci, niso tisti, ki so posledica dejanskega ravnanja, ki ga zatrjuje podjetje, ampak tisti, ki so posledica celotne kršitve, v kateri je bilo udeleženo.

(Glej točko 92.)

(Glej točke 103, 104 in 106.)

5. V skladu s točko 1 A Smernic o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in členom 65(5) Pogodbe ESPJ, ki jih je sprejela Komisija, se je Komisija izrecno zavezala, da bo pri presoji teže kršitve poleg njene narave in velikosti upoštevna geografskega trga upoštevala tudi njen dejanski vpliv na trg, kjer se to lahko izmeri. Iz tega izhaja, da čeprav se teža kršitve najprej presoja glede na elemente kršitve, kot sta njena narava in njen vpliv na trg, se dalje presoja prilagodi okoliščinam posamičnega obravnavanega podjetja, zaradi česar mora Komisija, poleg velikosti in zmogljivosti podjetja upoštevati ne le morebitne obteževalne okoliščine, temveč glede na okoliščine primera tudi olajševalne okoliščine.

6. Kadar je pravila Skupnosti o konkurenci kršilo več podjetij, je treba relativno težo preučiti glede na udeležbo vsakega izmed njih. Ta ugotovitev je logična posledica načela individualizacije kazni in sankcij, na podlagi katerega se sme podjetje sankcionirati samo zaradi dejstev, ki se mu individualno očitajo, kar je načelo, ki velja za vsak upravni postopek, v katerem se lahko na podlagi pravil Skupnosti o konkurenci izrečejo sankcije. Tako točki 2 in 3 Smernic o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in členom 65(5) Pogodbe ESPJ, ki jih je sprejela Komisija določata prilagoditev osnovnega zneska glede na določene obteževalne in olajševalne okoliščine, ki so podane pri posameznem zadevnem podjetju.

V zvezi s tem učinki, ki jih je treba upoštevati pri določitvi splošne ravni

V zvezi s tem se udeleženec pri kršitvi načeloma ne more sklicevati na olajševalno okoliščino, ki se nanaša na ravnanje drugih udeležencev pri tej kršitvi, kot je na primer dejstvo, da so se drugi udeleženci omejevalnega sporazuma prej in globlje vpletli v ta omejevalni sporazum. Te okoliščine lahko, odvisno od primera, pomenijo obteževalno okoliščino, ki je podana pri slednjih podjetjih, vendar ne pomenijo olajševalne okoliščine v korist drugih podjetij, ki so sodelovala pri kršitvi.

udeleženci omejevalnega sporazuma, znatno bolj neredno sodelovanje na sestankih in pozen vstop na trg, ki je predmet kršitve, neodvisno od njegove udeležbe pri tej, oziroma tudi obstoj izrecnih izjav o tem predstavnikov tretjih podjetij, ki so bila udeležena pri kršitvi.

(Glej točko 126.)

(Glej točke od 118 do 120 in 125.)

8. Dejstvo, da podjetje, za katerega je dokazano, da je s svojimi konkurenti sodelovalo pri usklajevanju cen, na trgu ne ravna tako, kot je bilo dogovorjeno s temi konkurenti, nujno ne pomeni elementa, ki ga je treba pri določitvi globe upoštevati kot olajševalno okoliščino. Podjetje, ki kljub usklajevanju s svojimi konkurenti nadaljuje politiko, ki odstopa od dogovorjene, lahko namreč želi omejevalni sporazum zgolj izrabiti za svojo korist.

(Glej točko 130.)

7. V skladu s točko 3, prvi pododstavek, Smernic o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in členom 65(5) Pogodbe ESPJ, ki jih je sprejela Komisija, je izključno pasivna oziroma vloga sledi mojemu vodji pri kršitvi na področju konkurence, če je ugotovljena, dejansko olajševalna okoliščina. Ta pasivna vloga pomeni, da podjetje „ne izstopa“ – pri pripravi protikonkurenčnih sporazumov ne sodeluje aktivno. Med elementi, ki kažejo na pasivno vlogo podjetja v okviru omejevalnega sporazuma se upošteva njegovo, v primerjavi z „navadnimi“

9. Pri analizi dejanske gospodarske zmožnosti kršiteljev – da povzročijo večjo škodo drugim subjektom – ki je opravljena zaradi določitve zneska globe iz-

rečene za kršitev pravil Skupnosti o konkurenci, in ki zajema presojo dejanskega pomena teh podjetij na prizadetem trgu, torej njihovega vpliva nanj, je celotni promet zgolj nepopolno pomagalo. Ni mogoče izključiti, da je močno podjetje, ki ima veliko različnih dejavnosti, na trgu posamičnega blaga prisotno samo postransko. Ravno tako ni mogoče izključiti, da ima podjetje, ki je pomembno na geografskem trgu zunaj Skupnosti, na trgu Skupnosti ali trgu Evropskega gospodarskega prostora zgolj šibak položaj. V teh primerih zgolj dejstvo, da zadevno podjetje ustvari velik celotni promet, ne pomeni nujno, da ima na prizadetem trgu odločilen vpliv. Zato so tržni deleži podjetja, čeprav ne morejo biti odločilni za ugotovitev, da podjetje pripada gospodarsko močnemu subjektu, vendarle upoštevni pri ugotavljanju vpliva, ki ga to lahko izvaja na trg.

(Glej točko 152.)

tako da za vsa podjetja iz iste skupine velja isti in poseben izhodiščni znesek, mora razdelitev na skupine spoštovati načelo enakega obravnavanja, v skladu s katerim je prepovedano primerljive položaje obravnavati različno in različne položaje enako, razen če ni tako obravnavanje objektivno utemeljeno. Z enakim izhodiščem Smernice o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in členom 65(5) Pogodbe ESPJ, ki jih je sprejela Komisija, v točki 1 A, šesti pododstavek, določajo, da lahko predvsem „znaten“ razkorak v velikosti podjetij kršiteljev utemelji različnost pri presoji teže kršitve. Poleg tega mora biti višina glob v sorazmerju z elementi, ki se upoštevajo pri presoji teže kršitve.

Iz tega sledi, da mora biti, kadar Komisija opravi tako razdelitev, določitev pragov za vsako izmed tako določenih kategorij dosledna in objektivno utemeljena.

10. Ko Komisija zaradi določitve zneska glob zaradi kršitev pravil Skupnosti o konkurenci zadevna podjetja razdeli v skupine,

(Glej točke od 154 do 156.)

11. Pri določitvi zneska glob na področju konkurence Komisija izračuna ni dolžna opraviti na podlagi zneskov, ki temeljijo na prometu zadevnih podjetij, niti ni dolžna, če se globe naložijo več podjetjem, vpletenim v isto kršitev, zagotoviti, da končni zneski glob zadevnih podjetij, ki jih določi z izračunom, odražajo vse razlike med njimi glede celotnega prometa ali glede prometa na trgu zadevnega blaga.

tja, če končna globa, ki je naložena temu podjetju, ne presega te omejitve.

(Glej točko 161.)

13. Dejstvo, da je imelo podjetje namen, da se podredi pravilom o konkurenci pred sprejetjem izpodbijane odločbe, ni zadosten razlog za to, da bi se Komisija omejila na to, da bi mu naložila simbolično globo. Odvracanje tretjih, in ne samo zadevnega podjetja, je namreč pomemben cilj člena 15(2) Uredbe št. 17.

(Glej točko 159.)

(Glej točko 174.)

12. Zgornja omejitev, ki jo nalaga člen 15(2) Uredbe št. 17, v skladu s katero se končna globa, ki bo naložena podjetju zaradi kršitve pravil Skupnosti o konkurenci, zmanjša, če presega 10 % njegovega prometa, in to ne glede na vmesne računске operacije, ki so namenjene temu, da se upoštevata teža in trajanje kršitve, Komisiji ne prepoveduje, da se pri izračunu opre na vmesni znesek, ki presega 10 % prometa zadevnega podjetja,

14. Komisija pri določanju globe, naložene zaradi kršitve pravil Skupnosti o konkurenci, ni zavezana k upoštevanju negativnega finančnega položaja zainteresiranega podjetja, ker bi priznavanje take obveznosti pripeljalo da tega, da bi podjetjem, ki so najmanj prilagojena na pogoje trga, zagotovila neutemeljeno konkurenčno prednost. Ta ugotovitev ni vprašljiva zaradi točke 5(b) Smernic o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in

členom 65(5) Pogodbe ESPJ, ki jih je sprejela Komisija, v skladu s katero je treba upoštevati dejansko plačilno zmožnost podjetja. Ta zmožnost je namreč upoštevna samo v „posebnem socialnem okviru“, ki nastane zaradi posledic, ki bi jih plačilo globe imelo zlasti zaradi povečanja stopnje brezposelnosti ali poslabšanja gospodarskih sektorjev, ki so v proizvodnem procesu nižje ali višje od zadevnega podjetja.

Poleg tega je dejstvo, da ukrep, ki ga sprejme organ Skupnosti, povzroči stečaj ali likvidacijo danega podjetja, kot tak po pravu Skupnosti ni prepovedan. Čeprav lahko likvidacija podjetja v njegovi obstoječi pravni obliki škodi finančnim interesom lastnikov, delničarjev ali imetnikov deležev, pa ne pomeni, da osebni, opredmeteni in neopredmeteni elementi, ki jih predstavlja podjetje, tudi sami izgubijo svojo vrednost.

(Glej točke od 175 do 177.)